

Favoritter. Han reiste derfor alene med sin Faders Understøttelse til Stalien, men da denne havde flere Børn at forsørge, maatte han efter et Aars Forløb tye til en Morbrøder, som ogsaa fortrakke ham med de nødvendige Midler, saa at han kunde forlænge sit Ophold i Stalien til tre Aar. Efter denne Tids Forløb søgte han ingen Lyst til at vende tilbage til sit Fædreland, hvor Forholdene ingenlunde forekom ham at være gunstige, og derfor modtog han med Glæde et Tilbud af en Ven, Professor og Stadsbygmester Peter Malling, som foreslog ham at rejse med til Danmark, hvor han muligvis kunde finde en til hans Dygtighed svarende Ansettelse, medens han i ethvert Tilfælde, hvis dette Haab blev sluttet, derfra lettere kunde komme til St. Petersborg, i hvilken Stad han havde sikker Udsigt til at komme i Virksomhed.

Ved sin Ankomst til Danmark den 15de October 1815 blev Hetsch strax ansat som Lærer ved Konstakademiet. Professorens Urfin siger i sin Artikel om ham i „Danst Pantheon“: „Forholdene ved vor Kunstskole, hvor Albildgaard havde regjeret med en flersidig Kunstnerdygtighed, vare da saadanne, at ved et Akademi, der udtalte som et Hovedformaal, 'at vaage over den gode Smag, saa at den rodfæstet ved Akademiet kan derfra udbrede sig især til de Værksteder, hvis Arbejder kunne ved Tegning og Konstruering vinde fremad til Fuldkommenhed', var Decorationsfaget noget Underordnet, forbeholdt mellem Professorerne af andre Fag, saa at Nobelstolens Professorer forestode een Ornamentiskole, Professorens i Arkitektur en anden. At bringe disse Skoler paa et høiere Standpunkt var den første Forordning, og det blev saaledes for Akademiet en Vinding, at der oprettedes endnu en Ornamentklasse, hvori Hetsch strax ved sin Ankomst ansattes som Lærer.“ Denne Skole forsynede han med Forbilleder, som Frederik den Sjette overdrog ham at udføre efter hans romeriske Studier, og han erholdt tillige en Ansettelse under Konferentsraad Hansen for at gjøre Udfast til den indre Decoration af Christiansborg. I Aaret 1826 blev han valgt til Directeur for de Meiersenske Tegneskoler, der have øvet en saa heldbringende Indflydelse paa hele vor Haandværksstand, og i Aaret 1828 blev han ansat som Leder af den decorative Deel af den kongelige Porcellainfabrik, hvis Udsalgsmagasin ombyggedes under hans Veiledning. Han aabnede tillige sit Atelier for flere unge Mennesker, der lagde sig efter Arkitekturen, og Brødrene Christian og Theophilus Hansen, Winstrup, Rebelongerne, Stilling og mange flere dygtige Bygmestere ere dannede i hans Skole.

Ved Oprettelsen af den polytechniske Lærestiftelse forestod han Tegneundervisningen, hvilken han dog senere overlod til en yngre Mand, som havde uddannet sig i Maskintegning, medens han selv blev udnævnt til Medlem af Kunstakademiet. Efterat han eenstemmig var bleven valgt til Medlem af Konstakademiet — hans Receptionsarbejde var et Pantheon for fortjente Mænd — blev han den 24de April ansat som Professor i Perspektiv, hans Indlingsfag, som han selv kaldte en uundværlig Grundvold for de tegnende Kunstner og især for Malerkonsten, for saavidt Nødvigheden af dens Fremstillinger lader sig bestemme efter geometriske, optiske og andre Love. Som kongelig Embedsmand erholdt han tillige Indfødsretten. Senere blev Hetsch ansat som 2den Professor i Arkitekturen og har i den lange Aarrække, han har virket for Akademiet, indført en Mængde Forbedringer i den elementære, constructive og arkitektoniske Tegneundervisning, i hvilket Niemed han har holdt forskjellige Privatforedrag og udgivet flere dertil svarende Bøger, blandt hvilke vi her maae indskrænke os til at nævne: „Begynnelsesgrunde af den geometriske Tegnelære til Brug især for Kunst- og Haandværkskoler“; „Fortegninger for Haandværkere“; „Elementarstudier i Ornamentfaget“; „Grundtræk af Tegnekunsten“ og hans Hovedværk: „Veiledning til Perspektivens Studium og Anvendelse“, som er oversat paa flere Sprog, og for hvilket han i Aaret 1856 blev hædret med Officæerskorset af den græske Gælfersorden. Af Frederik den Sjette var han alt i Aaret 1835 bleven udnævnt til Ridder af Danebrog, af Christian den Ottende modtog han i Aaret 1840 Danebrogsmændenes Hæderstegn, og som det katolske Capels Bygmester fik han i 1843 den æstetisk-lombardiske Jernkroneorden. Han har tillige nydt den Ære at optages som Medlem af Konstakademierne i Stockholm og München samt af Institute of british Architects i London.

Uagtet Alt, hvad han har virket for Akademiet, troe vi dog, at den Indflydelse, han har øvet paa den danske Haandværksstand, deels ved at føre Overblikket med det tekniske Selskab, som forbundet med Institut for Metalarbejdere i den seneste Tid er blevet reorganiseret og har erholdt et Tilskud af Statskassen, deels ved privat at give den Veiledning og forsyne den med Forbilleder til dens Arbejder, er langt mere væsentlig. Enhver, der kender Noget til Industriens Udvikling her hjemme, vil paa sin Vandring gjevnent Industri-udstillingerne, hvortil Bygningen for den paa Christiansborgs Nidbane i 1852 udførtes af Hetsch, paa vore Meubelmagasiner eller i vore Galanteriboutiker, have fundet Meget, der aabenbarer hans Indvirkning paa Haandværksfagene. Den danske Haandværksstand har selv paa en smuk Maade erkendt, hvilken Taknemmelighedsobjekt den stod i til Hetsch, idet den

i Aaret 1843 til hans Ære lod præge en Medalje, hvis ene Side dannes af hans Bysbillede med Omkriften: „Ejendommeligt Arbejde“, medens man paa den anden Side seer en Minerva, hvis Attribute minde om Konstens Indflydelse paa Haandværket. Denne Medalje blev i en lang Aarrække benyttet som en meget passende Præmie ved den for Haandværkerne oprettede Tegneskole.

Det er dog ikke blot som Lærer, at Hetsch har virket iblandt os; hans Kunstnervirksomhed aabenbarer sig i mange Privatarbejder i Bygnings- og Decorationsfaget, blandt hvilke vi her blot ville nævne Opførelsen af den mosaik Synagoge og af den katolske Kirke, tilligemed Ombygningen af Kirken i Fredericia, Svanninge Kirke i Hjørring, Hovedkirken i Haderslev, Steensgaard paa Rangeland, Basmæs og Hjørsløv paa Sjælland osv.

Den Iver og Interesse for Konsten, der bejler Hetsch, har bevæget ham til seje at følge dens Udvikling i andre Lande med et opmærksomt Blik. I 1829 reiste han saaledes til Paris, München, Wien og Berlin; i 1851 besøgte han England, Holland, Belgien og Tydskland, og i 1855 tog han Industriudstillingen i Paris i Deltagelse.

I Aaret 1823 indtraadte han i Ægtekab med Overbygningsdirecteur, Conferentsraad Hansens ældste Datter, Annette, og Tabet af hende erstattede Søsteren Caroline; han har to Døtre af første Ægtekab og en Søn og en Datter af det andet. Den tre og halvsjerdstidtyveaarige Gubbe lever som en elsket Familiefader, som en hædret og anset Kunstner mellem sine Konstrueringer og Medborgere. Alderen har ikke svekket hans heitbegavede Konstrueringer; med Iver og utrættelig Flid arbejder han fra den tidlige Morgenstunden; endnu steds staaer hans Atelier aabent for Elever, der søge den gamle, erfarne Mesters Raad og Veiledning, endnu steds roger han med den samme Samvittighedsfuldhed sin Embedsgjerning. Og naar man træder ind i hans Arbeidsværelse og ser Talen hen paa en af hans Indlingsbøger, s. Ex. paa Gammelholms Bebyggelse eller paa Marmorkirkens Gjenopførelse, som han selv spøjende kalder sine Kæmpelse, saa straaer hans Line med ungdommelig Fyrighed, saa tager han med samme Lyst, som for tyve Aar siden, sine Planer og Skizzer frem og forklarer, hvad han har tænkt og hvad han har villet og hvorledes han endnu steds sukker at tilbyde sine Medborgere Fruktene af sit Talent og sin Erfaring. En smukkere Livsaften forundes kun saa Mennesker; gid han maa nyde den længe, og gid han maa føle sig forvisset om, at den alt engang omtalte Digters Røst ogsaa er Folkets Røst, naar han siger:

„Men Du, som fremmed var,
Blev hjemme paa de Strande,
Hvor Frukt Din Gjerning bar:
Sin Søn Dig Danmark kalder glad
Og suer i Lambertskandsen
Sit løse Egeblad.“

Og om hvert Værk, hvortil
Dit eget Navn er knyttet,
I Tiden smudne vil,
Saa staaer dog Dit Minde trygt:
I Folkets Liv og Virken
Du har bets Høijal bygt.“

J. C. M.

Mit Studium.

En Afhandling af P. D.
(Meddeelt af Carl Bernhard.)

I.

„Enhver Mand har sit Studium!“ pleiede en underlig gammel Tyr at sige, som havde tilbragt en stor Deel af sit Liv med at experimentere paa sine Støveler, for at udvinde en Fjernis, der kunde gjøre dem uslidelige — han vilde „forevige Støvelsaaler.“ Jeg har rettet mit Studium paa en høiere Gjenstand, saavidt som Hænderne ere ophøjede over Fødderne, jeg har kastet mig paa Handfærdigheden, og jo mere jeg har helliget mig dette Studium, desto mere er jeg bleven overbevist om, at man kan sige med en berømt Forfatter, at det „fuldkomne lønner den alvorligste Stræben efter at udbringe deraf de Resultater, som den grundige Betragtning giver rigeligt Stof til.“

Det er ikke med en eenfaldig Hengivelse i mit Studium, der har bragt mig til at overse andre Videnskabs Betydning, at jeg siger dette. Tværtimod! Phrenologien anseer jeg vistnok som en ganske udmærket Videnskab, og dens Resultat saa usejlsomt, at jeg ofte har undret mig over, at ingen af vore Lovgivere endnu har gjort Forsøg til at optage den i vor Rettergang, til Veiledning for Rævningserne i vore allerede paatænkte Suryer. Men da man dog til en vis Grad maa have Hals og Haand over Individet, for uindret at kunne rode og rage i dets Hovedhaar, eller under dets Paryk, isald det ikke er i Besiddelse af denne naturlige Prydselse, vil Phrenologien dog ikke nogenlunde kunne komme til

den almindelige Anvendelse, som man maatte ønske, navnlig paa Gader og Stræder, hvor man dog seer de fleste Mennesker, og gjærne vil vide Vædd om deres Natur og Væsen. Thi paa Gaden kan man, naar man er uholdende og passer sit Smit, omsider træffe ethvert Menneske uden Undtagelse, Gaden er den eneste Arena, som er fælles for os Alle, lige fra Kongen til Stodderen. Jeg tilstaaer ligefrem, at Gaden og de offentlige Forlystelsesheder flyder jeg mangt et værdifuldt Bidrag til mit Studium, og jeg kan derfor ikke undet end prise den bestandig tiltagende Essentlighed i vor Tilværelse, ja jeg troer, selv om den tilsidt skulde ende med, at enhver Familie eller Person indskrænke deres Humsleiligheder til de høist fornødne Sovekamre, og tilbragte hele deres vaagne Tilstand udenfor Huset, paa offentlig Gade. Dette vilde derhos for lang Tid bidrage til at afhjælpe Traangen til Humsleiligheder i Hovedstaden, og dennes Udvikelse kunde maaskee derved udfættes endnu i halv hundrede Aar, selv med en bestandig tiltagende Forøgelse af Folkemængden. Og der er jo ingen Grund til at antage, at det større Samliv, som maatte blive Følgen af denne Levevis, vilde virke hemmende paa Befolkningens naturlige Tilvæxt.

Der er en anden Videnskab, jeg næsten har ligesaa megen Hoiagtelse for som for Phrenologien, det er Strømpelogleien; men denne er desværre endnu ikke bragt i et saa klart og nummereret System, som hiin. Johan Ludvig Heiberg har for længe siden givet en høist fortjensfuld Impuls til denne Videnskabs Studium, ved i „Kjøbenhavns flyvende Post“ (Majgang 1828) at meddele en: „Opfordring til Strømpelogleie, eller Anvisning til at udlede Temperamenterne af Maaden, paa hvilken Menneskene trække deres Strømper paa.“ Men deels er, saavidt mig bekendt, aldrig senere noget Skrift udkommet i denne Retning, og det er saaledes endnu bestandig „et uudslybt Savn i vor Litteratur,“ trods alle de Savn, der siden den Tid ere blevene udslybte — deels forfatter Strømpelogleien et intimt Forhold til Individerne, endog saa i den Grad intimt, at man maa kunne tage dem paa Seugen, for at være Vidne til deres Opvaagnen og Afjærd ved Strømpepaatrækningen. Allerede med Herrer vil dette have sine meget store Vanskeligheder, og for Damernes Vedkommende maa det desværre regnes til Umulighederne. Hvor fristende dette Studium end kan være, har jeg for min Deel forlangt opgivet det, da jeg snart indfaae, at Vanskelighederne maatte stige til en utrolig Grad. Undtagelserne blive for Eksempel altfor mange, da der gives en utallig Mængde, som af forskjellige Grunde ikke selv trække deres Strømper paa, enten det nu er fordi de ere Børn, eller altfor Fornemme, eller Daaretsilemmet, eller Syge, eller Pjatte, som ingen Strømper have; men derfor kunne de Allesammen godt være i Besiddelse af Menneskets Natur og Væsen, som man kunde ønske at lære at kende, og hvorledes skulde man komme disse Mange tilhids? Thi det nytter ikke at negte det, et saadant psykologisk Indblik tilsteder neppe ret Mange frivillig, og da kun med den Reservation, saa vidt muligt at sluffe Jagttagereis Skarpsindighed.

Alle disse Forhindringer finde ikke Sted for mit Studium, som jeg vil kalde Handfærdigheden. Denne kender dernæst kun to Afdelinger, dem, der have Handfærdighed, og dem, som ingen Handfærdighed have. Den sidste Klasse tæller kun saa Individet, saa saa i Forhold til hele den øvrige Deel af den kultiverede Verden, at det bliver en forsvindende Størrelse; thi hvormange Mennesker gives der vel, som aldrig i deres Liv have haft deres Haender bedækkede, om det saa kun var med deres Burekommer, hvilket Handfærdighedsbegreb vistnok egentlig burde udelukke dem fra at tælles med blandt civiliserede Individet, hvis vi ikke vare særdeles liberale. Dette Studium passer netop for vor Tid, som saa ofte giver det et stort Udvalg for Jagttagelsen; det drives peripatetisk, hvilket ogsaa er tidsvarende, og det rammer Personen, thi Enhver trækker selv sine Handfærdigheder paa og lærer dem selv. Og Jagttagelsen er ikke afhængig af den Paagjældendes Samtykke, men kan foregaae, om den end er ham noksaameget imod. Jeg sætter derfor Handfærdigheden baade over Phrenologien og over Strømpelogleien, som en mere „almæntliggængelig Videnskab.“ I ovennævnte Opfordring til Strømpelogleie anbefales en Forening af de to sidste Videnskaber. „Naar Hoved og Fod velvilligen rækker hinanden Haanden,“ hedder det, „da først kan Mennesket siges at være kommet i sin rette Stilling. Naar Phrenologen, der allerede er i Besiddelse af det Høieste, nedlader sig ogsaa til Fødderne, da først vil det lykkes ham at give sin Videnskab fast Fod at staae paa, maaskee det Eneste, som hidtil manglede den.“ — Ja, lad denne Forening fuldbyrdes! Lad Handfærdigheden træde til som et Mellemled, der forbinder Hoved og Fod ved at række dem hver en Haand; Forkund gjør stærk, og jeg vil se paa den, som kan rokke en Videnskab, der paa engang er hovedfast, fodfast og haandfast! Men jeg tilbyder mig kun som ligeberettiget Medlem af Forebundet, Handfærdigheden er Phrenologiens og Strømpelogleiens fødte Pair, som Intet kan bortgive af sin Pairsværdighed, og som vil føre Populariteten med sig.

En stor Deel af mit Liv er hengaaet med dette Studium; men der vil behøves en længere Teraad, end Parcerne sandsynligvis vilde spinde for mig, til at fuldende det paa-